

ZPĚV I.

O hněvu Péléovce, ó bohyně, Achilla zpívej,
příčině béd, jenž bez počtu ztrát byl Danaům zdrojem,
množství chrabrých duší jim za kořist předhodil Hádu –
reků – a na pospas psům neb dravým k hostině ptákům
pohodil jejich těla – toť Diova dala se vůle
od té neblahé chvíle, kdy prudkým se rozešli svárem
vládyka Agamemnón i Achilleus, hrdina slavný!

Kdopak z bohů to byl, jenž svedl je k zápasu svárem?
Létin a Diův syn.

Ten na krále zanevřev hněvem,
po vojsku mor jim roznítit zlý – lid napořád hynul,
neboť milého Chrýsa mu zneuctil, božího kněze,
Átreův syn: kněz přišel, chtě v achajském táboře lodním
milou vykoupit dceru, a nesmírné výkupné nesl.

Chrýsés v pravici své měl vínek na zlatém žezle
Apolla, Jistého Střelce, a prosil Danaů všechněch,
Átreovců dvou však především, vévodů vojska:
„Átreovci a druzí, ó Achajci holení krásných,
bozi ať popřejí vám, již bydlí v olympských domech,
trójské vyvrátit město a domů šťastně se vrátit,
avšak dceru mou milou mi vydejte, přijměte výkup,
Apolla, Jistého Střelce, se bojice, Diova syna!“

Tehdáž ostatní mužstvo to schválilo, Achajci všichni,
božího kněze mít v účtě a skvostné výkupné přijmout,
jedině Átreovci se hlas ten nelíbil v srdci,
nýbrž ho vyháněl drsně a příkrou přidával hrozbu:

„Starče, ty hled', bych v loďstvu tě já již nestihl tady,
bud'že bys nyní tu dlel, neb po druhé opět sem přišel –
sic pak božský vínek a žezlo ti prospěje málo!

30 Nevydám dívčiny té! – spíš dřívě ji postihne stáří,
u nás, v paláci mém – až v Argách, daleko vlasti,
chodíci kolem stavu a ke mně se družící v lůžku.
Odejdi! Nezlob mne už! – sic ve zdraví nevyjdeš odsud!“

Řekl, i zhrozil se stařec a poslechl rozkazu jeho,
pak šel po břehu tiše – a hučící šumělo moře. –

35 Potom popošel stranou a vroucně se k Apollu Foibu,
Látóny kadeří krásných to synovi, modlil ten stařec:

„Vyslyš mě, Stříbrnoluký, ty mocná záštito Chrýsy,
ochránce přesvaté Killy a mohutný Tenedu vládce,
40 Sminthee, jestliže chrám jsem někdy ti k libosti zřídil,
nebo jsem tučné někdy ti spálil ze stehen maso
z obětních býků a koz – rač toto mi splniti přání:
Odpykej za slzy mé lid danajský střelami tvými!“

Těmito prosil slovy – i slyšel ho Apollón Foibos:
S olympských povstal výšin a kráčel, rozhněván v srdci,
45 lučiště na pleci maje a toulec zamčený kolkol.

Rázem řinkot šípů se rozzvučel, jak se dal v pochod,
s plecí rozhněvaného. – I kráčel podoben noci.
Konečně opodál lodí si usednuv, vystřelil šipku:
hrozný zazněl zvuk, jak lukem stříbrným střelil.

50 Nejprve jejich mezky a ohaře napadal rychlé,
ale pak po lidech též své hrotité metaje šípy,
bil je a bil: jim hranice těl den ze dne tam plály.

Lítaly po devět dní vším tábořem bohovy střely –
v desátý konečně den dal svolati Achilleus vojsko:
55 Héré bělostných loktů to vštípila do jeho mysli,
o lid se achajský bojíc, když viděla umírat mužstvo.

Avšak když se už sešli a všichni se v hromadu shlukli,
Achilleus rychlý v běhu tu povstav, promluvil takto:
„Myslím, Átreův synu, že nazpět zahrání odsud,

60 domů se vrátíme zas – jen jestliže uniknem smrti! –
vskutku-li válka i mor nás Achajce hubiti bude.
Pročež jakéhos věštce neb kněze se optejme na to,
nebo i hadače snů – též sen má od Dia původ –
aby nám děl, proč takový hněv bůh Apollón pojal:
65 zdaž je to slib, proč rozhněván jest, neb slavnostní žertva –
chtěl-li by snad, když bezvadných koz neb beráneků mladých
obdrží obětní dým, nám hroznou odvrátit zhoubu!“

Tak tedy Achilleus pravil a usedl.

V středu jich povstal

Kalchás, Thestorův syn, všech věstců daleko první,

70 znalý všeho co jest, kdys bývalo, všeho co bude.
Vždyť též achajským lodím byl vůdcem do země trójské
vlastním uměním věštím, jež obdržel od boha Foiba.
Tento, muž moudré mysli, se ujal slova a pravil:

„Achille, Diovi milý, ty velíš příčinu říci,
75 pročež se Apollón vládce tak rozhněval, Nemylný Střelec.
Dobrá, povím to tedy – však rozvaž a přísahou potvrď,
že se mne od srdce rád chceš zastati, rukou i slovem:
Jistěže muž, jak myslím, se rozhněvá, který je mocným
všechných Danaů vládcem – a všechno ho poslouchá mužstvo.
80 Příliš mocný je král, když k slabším zahoří hněvem:
kdyby i tentýž den snad potlačil vzplanutí hněvu,
přece jen ve své hrudi i pozděj podrží záští,
dokud nesplní pomstu – ty uvaž, chceš-li mne chránit!“

Achilleus rychlý v běhu mu odvětil těmito slovy:

85 „Směle jen božský soud nám vypověz, ať je to co chce!
Apollón Diovi milý buď svědkem, kterého vyzýváš,
kdykoli božské soudy nám Danaům zjevovat hodláš,
nikdo že, dokud žiju, a dokavad očima vidím,
na tebe u dutých lodí svou těžkou nevztáhne ruku
90 z Danaů, jak jsou tady, byť mínil's i Agamemnona,
který z Danaů všech jest nejvíc zajisté mocný!“

Kolik je včelních rojů, když v hustých se rozlétnou hejnech,
 které opět a opět se rojí z dutiny skalní:
 v chumáče podobné hroznům se kupíce nad květy z jara,
 90 lítají v četných hejnech – ty napravo, ony zas vlevo,
 tolik zástupů vojsk též po mořském vysokém břehu
 od lodí dutých a stanů se v řadách kupředu bralo
 po tlupách do schůze lidu.

A Diova poslice, Pověst,
 plála a budila lid, jenž rychle se do schůze sešel.
 95 Bouřila neklidně schůze, a vespod duněla země,
 kterak si sedalo mužstvo – vše hlučelo – héroldů devět
 křičíce tišili lomoz, by nechali konečně přeče
 vřavy a vyslechli řeč svých králů živených Diem.

Stěží se usadil lid, pak po řadách znenáhla ztichl,
 100 přestav hlučeti již.

Vtom přemocný vládyka mužstva
 povstal, v pravici žezlo, jež Héfaistos uměle zrobil.

Héfaistos Diovi vládci je daroval, Kronovu synu,
 Kronovec průvodci Hermu je daroval, Argovu vrahu,
 Pelopu, zdatnému jezdcu, je věnoval Hermeiás vládce,
 105 Átreu, vladaři lidu, je opět daroval Pelops,
 Átreus je při smrti své dal Thyestu, boháči bravem,
 Thyestés Agamemnonu je zanechal, aby je nosil,
 četným ostrovům mořským a celému Argolsku vládna.

O ně se vládyka opřel a mluvil k Argeiům takto:
 110 „Přátelé, danajští reci, již Areu sloužíte v bitvách,
 Kronovec, velký Zeus, v svou těžkou mě zapletl šalbu,
 ukrutník! – vždyť přec dříve mi slíbil, přikývnuv hlavou,
 já že se vrátím z války, až hrazené Ílion zbořím.
 Ted' si však zhoubný klam zas vymysliv, dává mi pokyn,
 115 bez slávy vrátit se v Argos, když množství lidu jsem ztratil.

Tak se to mocnému Diu as nejspíš zlíbilo v srdci,
 který tolika měst již pobořil vysoké hradby,
 ale i zboří ještě, vždyť moc má největší ze všech.

Pak však bude to hanba, až o tom i potomci zvědí,
 100 marně že achajský lid, tak zdatný, v takovém počtu,
 nicotnou válčil válku a pořád se potýkal marně
 „odpůrcem velice skrovným – a není viděti konce.

Kdybychom totiž chtěli, my Achajci, s Trójaný všemi
 svatou sjednati smlouvu a sečíst se jedni i druzí:
 105 aby se Trójané sešli, co v městě je domácích lidí,
 nás však, danajský lid, zas v desítky rozdělit všechen,
 aby byl desítce každé vždy jeden číšníkem Trójan,
 mnohá desítka, myslím, by neměla číšníka potom.

O tolik, myslil bych já, jest synův achajských více
 110 nad trójský lid, jenž v městě je usedlý – ale jsou četní
 spojenci z mnohých měst jim na pomoc, válčící kopím:
 títo mě od cíle pudí a přes mou snahu mi brání
 z kořen vyvrátit Tróju, to krásné lidnaté město. –

Devět velkého Dia již let nám minulo právě – –
 115 také lodní trámy už zpuchřely, ztrhána lana,
 doma pak manželky milé a malá robátka naše
 ve svých komnatách sedí a čekají – naše však dílo,
 pro něž přišli jsme sem, jest takhle nám bez konce pořád –
 pročez nyní se tím, jak poradím, spravujme všichni:
 120 prehněm na lodích domů a do milé otcovské země:
 Ília širokých tříd již beztoho dobýti nelze!“

Toto jim vládyka řekl a radost v duši jim vzbudil,
 všechněm vojínům prostým, již nebyli přítomni v radě.

Tábor lidu se hnul jak dlouhé na moři vlny,
 125 na pláni íkarských vod, jež vzbouří Euros a Notos,
 kdykoli z Diových mračen se rázem přížene na ně.

Jako když Zefyros vpadne a vysokým osením pohne,
 s prudkostí do něho duje, a klasy se dopředu kloní,
 takto i všecken sněm byl rozpoután, s náramným křikem
 130 všiekni se k lodím hnali – mrak prachu se pod jejich kroky
 zdvíhal a stoupal vzhůru – a jeden druhého nutkal,
 aby se chopili lodí a vtáhli je na jasné moře:

Ihned čistili rýhy – a lomoz k nebesům stoupal,
kterak spěchali domů a pod lodmi podpěry brali.

- 155 Tenkrát by Achaiům odjezd i naproti osudu nastal –
v tom však k Athéně Héré se ozvala důtklivým slovem:
„Hrůza, ó nezměřitelná, ty Kronovce bouřného dcero,
takto-li opravdu domů a do milé otcovské země
po širém mořském hřbetě již uprchne achajské vojsko!?”
160 Či by snad Priamu králi a Trójanům nechali k chloubě
krásnou Helenu z Argu, jíž kvůli tam Achajci četní
v Tróadě našli smrt – své otcovské vzdálení země!
Ty tedy bez meškání se odebeř k achajským vojskům,
mluv k nim vlídnou svou řečí a zdržuj každého zvláště,
165 nedej, by v mořskou tůň své prohnuté koráby stáhli!“
Pallas jiskrných zraků slov Hériných poslušna byla:
sestoupila s olympských výšin a na zem se spustila skokem,
načež k achajským lodím se krokem blížila kvapným.
Našla tam Odyssea, jenž Diu byl důmyslem roven,
170 stát – však černé lodi se nechápal, palubou kryté,
poněvadž hrozná žalost mu svírala srdce a mysl.
Pallas jiskrných zraků tu přistoupila k němu a řekla:
„Zchytralý Odyssee, ty z Láerta potomku Diův,
takto-li prchnete domů a do milé otcovské země!?” –
175 Do lodí s četnými vesly se opravdu vrhnouti chcete!
Což byste Priamu králi a Trójanům nechali k chloubě
krásnou Helenu z Argu, jíž kvůli tu Achajci četní
v Tróadě našli smrt – své otcovské vzdálení země!
Ty tedy k achajským vojskům se odebeř, neváhej déle,
180 mluv k nim vlídnou svou řečí a zdržuj každého zvláště,
nedej, by v mořskou tůň své prohnuté koráby stáhli!“
Řekla, on postřehl zvuk, jak Pallas mluvila k němu:
pustil se v běh, dřív odhodiv plášť – ten se země zvedl
hlasatel Eurybatés, muž Ithačan, průvodce jeho.
185 Potom však vladaři mužstva sám Odysseus naproti přišed,
vzácné po otcích žezlo mu odebral, nezrušitelné,

které do ruky vzav, šel danajským táborem lodním.

Byl-li to král, ježž potkal, a muž to byl nad jiné přední,
po každé vlídným slovem jej zadržel, přistoupiv k němu:

- 190 „Bláhový, není slušno, jak zbabělec chvěti se bázní!
Naopak! Sám zas sedni, a jiným usednout poruč!
Patrně nevíš dobře, co vladař zamýšlí v srdci:
zkoušíť achajské syny – však brzy je trestati bude!
Nebyl každý v radě a neslyšel, co nám tam řekl?
195 Jenom ať ve hněvu svém pak netrestá achajské syny!
Díem živený král má vášeň nadmíru prudkou:
od Dia jeho je moc – jej Zeus má všemoudrý v lásce!“
Avšak kdykoli shledal, že křičí některý z lidu,
po každé žezlem ho praštil a takto se rozkřikl na něj:
200 „Hlupáku, tíše tu sed! Buď poslušen rozkazu jiných,
kteří zdatnější jsou – ty's bez síly, zbabělý člověk!
Jakživ nejsi nic platen ni ve schůzi vojska ni v bitvě!
Vždyť přec není to možné, by každý tu Achajec vládl:
Nedobrá vláda je mnohých – jen jeden vladařem budiž!
205 Jeden buď král, když nebeský Zeus, syn Istivého Krona,
žezlo a práva mu dá – svým lidem po právu vlásti!“
Tak tam táborem chodil, jak velitel, oni však nazpět
od svých lodí a stanů se opět hrnuli na sněm,
s hlukem, jak příboj vln, jež valí se z hučící tůně,
210 při břehu vysokém ječí, a nesmírné burácí moře.

- Ostatní usedli všichni a po řadách znenáhla ztichli.
Thersités, jediný sám, tam láteřil, bez míry žvaně,
který na mysl své měl mnohá neslušná slova,
do větru, naproti řádu, by hádat s králi se mohl,
215 kdykoli jen se mu zdálo, že směšným co Achaiům bude –
největší šereda ze všech, co pod hradby Ília přišli,
šmařhavý, na nohu chromý, a vzadu měl oboje plece
nahrblá, směrem k prsům byl sražený, temeno hlavy
nahore smáčknuto měl – pár chlupů mu vyrostlo na něm.
220 Nejvíce Odysseu i Achillu protivný býval:

neboť je tupíval zvlášť.

Však tenkrát se vládky mužstva,
ostrý vyrazil křik, jal haněti, na něhož tehdáž
nesmírně hněval se lid, v svém srdci jsa popuzen na něj.

Thersítés, hlasitě křiče, se sápal na krále takto:
225 „Načpak si, Átreovče, zas stěžuješ, čeho si žádáš?
Bronzových nádob je pln tvůj stan, máš přemnoho přece
dívek ve svém staně – a vybraných – které ti vždycky
Achajci dáváme nejdřív, když vezmem nějaké město!

Či snad ještě i zlata máš potřebu? – jež by ti někdo
230 z Trójanův, statných jezdců, sem přinesl k výkupu syna,
jehož bych v poutech ti já neb jiný přivedl Achaj?

Mladou děvku snad chceš – bys mohl ji obejmout v lásce,
kterou pro sebe zvlášť bys podržel?

Není však hezké,
aby, kdo velitel jest, nás Achajce ve zkázu vrhal. — — —

235 Změkčilci, bídné skety! Vy Achajky – nikoliv muži!
Domů na lodích raděj se vydejme! – Jeho tu nechme,
v Tróji – by tyhle své dary moh' strávit!

– Bude pak vidět,
zdali mu *my* též v něčem jsme na prospěch, nebo snad nejsme –
jemu, jenž Achillu právě, ač mnohem je chrabřejší nad něj,
240 poskvrnil čest – vždyť jeho má dar, jež sám mu byl odňal!
Eh! – ten nemá žluč v svých útrobách – chabý to člověk! –
sic bys byl, Átreovče, teď naposled potupu spáchal!“

Tak tedy potupnou řečí i samému vládaři mužstva
takový „Thersítés“ lál!

Vtom přiskočil Odysseus slavný,
245 posupně pohleděl na něj a prudkou ho pokáral výtkou:
„Thersíte, nestoudná hubo, ty křikloune, veřejný mluvko!
Ticho! – sic zajde ti chuť sám jediný s králi se hádat!
Není věru, jak myslím, zde horší nad tebe člověk,

ze všech, co s Átreovci kdys připluli pod hradby Tróje –
188 sic bys takto nás krále tu pořád nevlácel hubou,
nedělal bys nám výtky a o náš se nestaral návrat.

Vždyť přec nevíme jistě, jak na konec dopadne všecko,
dobře-li, či snad špatně se synové achajští vrátí. –

Proto-li na Átreovce teď láteříš, vladaře lidu,
193 sám jen nečinně sedě, že rekové achajští jemu
hojně dávají dary? A proto ty s potupou mluvíš?

Avšak tohle ti řeknu a také to splněno bude:
ještě-li jednou tě bláznit tu zastihnu, takhle jak nyní,
potom ať Odysseu již nesedí na plecích hlava,
200 ani ať Tělemachovým už nejsem nazýván otcem,
jestli tě nechytну potom a milé ti nestrhnu roucho,
ten tvůj plášť, tvou sukni i oděv kryjící hanbu,
potom výpraskem mrzkým tě nezpráskám řádně a odsud
ze schůze k rychlým lodím tě s pláčem nebudu hnáti!“

198 Řekl a tím svým žezlem ho po zádech, přes obě plece,
praštil.

On celý se zkroutil, a slzy mu vyhrkly proudem,
pružina podlitá krví mu rázem vyvstala ze zad
pod ranou zlatého žezla.

On sedl a hrůzou se zachvěl,
v bolestech – rozpačit hleděl a s očí slzy si utřel.

199 Lid, byť truchlivý byl, přec zasmál se od srdce nad ním.
Takto pak pravil ten onen a na svého pohlédl druha:

„Hleďmež! Bez počtu již nám dobrých vykonal skutků
Odysseus, bitvy nám řídě a dávaje návrhy dobré.

Tohle však nejlepší jest, čím Achaiům posloužit mohl,
204 když teď rouhači tomu a hubaři přetřhl tlachy.

Sotva ho drzý duch již ponukne, po druhé zase,
aby svou hanlivou řečí se pouštěl do hádky s králi.“

Tak tam hovořil lid.

Vtom povstal, v pravici žezlo,

v Kérinthu na břehu mořském a v strmé osadě Díu,
kteří v Karystu byli a ve Styrech měli své sídlo,
540 těmto zas Elefénór byl vévodou, Areův soudruh,
zrozený z Chalkódoma, král Abantů zmužilých v boji.
Rychlí s ním Abanti táhli, však s dlouhými vlasy jen vzadu,
statní v zápase kopím, již oštěpy napřaženými
dychtili odpůrcům svým kol prsou prorazit krunýř.
545 Čtyřicet černých lodí s jich vůdcem k Íliu plulo.

Kteří v Athénách měli své obydlí, výstavném městě,
v území Erechthéa, jež bohyně Athénská Pallas
pěstila, Diova dcera, a živná ho zrodila země –
v Athénách dala mu sídlo v svém vlastním bohatém chrámě,
550 kdež jej žertvami býků a beranů smířovat hledí
po každé athénská mlád', když rok zas s rokem se sejde –
těmto syn Peteóův byl vévodou, Menestheus vládce,
jemuž naprosto nikdo se nerovnal z pozemských lidí
v řadění potahů s koňmi a oděnců chráněných štíty;
555 Nestór byl jediný sok, však ten byl staršího věku.
Padesát černých lodí s tím rekem k Íliu plulo.

Aiás ze Salamíny měl s sebou dvanácte lodí,
které postavil v místě, kde athénské stanuly šiky.

Kteří bydlili v Argu a v Tíryntě hrazeném pevně,
560 v Asině, Hermioně, jež u velké zátoky leží,
v Troiziéně, v Éionách i ve vinném Epidauru,
kdo byli v Aigíně sídlem a v Másétu, Achajci jaří,
těmto zas Diomédés byl vévodou, hrdina statný,
také Sthenelos rek, jež pocházel od Kapanéa,
565 třetí pak Euryalos je provázal, podobný bohům.
Mékistheus jeho byl otec, muž vladař, z Talaa rodem.
Všickni ti pod Diomédem šli do války, hrdinou statným.
Korábů osmdesáte s tím lidem k Íliu plulo.

Všem, již v Mykénách měli své obydlí, výstavném městě,
570 v Korintě bohatství plném a v Kleónách výstavných krásně,
v Iuzné kdo Araithyrei a v Orneiách měli své sídlo,
ve městě Sikyónu, kdež Adréstos vladařil dřívě,
oněm, kdo v Hyperésii a ve strmé Gonoesse,
kteří v Pelléně byli, kdo sídlo své v Aigiu měli,
575 po celém Aigialu a v okolí Heliky širé,
vévodil Agamemnón stu korábův, přemocný vládce,
Átreův syn – s ním lid šel nejlepší, nejčetnější,
k Íliu – potom i sám, vzav na sebe odění třpytné,
pyšně se rozhlížel kol, bylť ze všech nejlepší reků,
580 poněvadž byl z nich první a největší družinu vedl.

V kotlině lakedaimonské kdož bydlili, rozsedlin plné,
ve Fáře, Spartě i Messe, v níž hojnost holubů žije,
kdo měl v Brýseiách sídlo a v Augeiách, líbezném městě,
kdo byl v Amyklách, v Helu, jež leží na břehu mořském,
585 kdo byl v lakónské Lai neb v okolí Oitylu bydlil,
těmto zas Meneláos byl vévodou, bojovník statný,
nad loďmi nad šedesáti.

Ti zvláštní tvořili vojsko,
kterým procházel sám, své vlastní odvaze věře.
Nutkal vojíny v boj, vždyť hořel žádostí v srdci,
590 aby již Heleny své jim splatil vzdechy a trýzeň.

Kteří sídlili v Pylu a v Áréně, líbezném městě,
kdo měl za sídlo Thryon, brod alfejský, výstavné Aipy,
kterým Kyparisséieis a élidská Amfigeneia,
Pteleos město a Helos a Dórion, u něhož Músy
595 s Thamyrem, pěvcem thréckým, se potkavše, vzaly mu zpěvnost,
jdoucímú od Oichalie a Euryta oichalského,
neboť drze se chlubil, že zvítězí, kdyby i chtěly
pět s ním o závod Músy, jež bouřného Dia jsou dcery.
Z hněvu mu odňaly hlas – tím ovšem vzaly mu také

tehdy když Amazonky jim mužatky do země vpadly –
190 nebylo jich však tolik co Achaiův jasného zraku.“

Pohleděv na Odysseá, zas po druhé tázal se stařec:
„Také mi o tomhle pověz, má dceruško, kdo to je asi:
sic jest o hlavu menší než vládyka z Átreia vzešlý,
avšak, jak se mi zdá, jest v ramenou širší a prsou,
195 veškerá výzbroj jeho mu leží na zemi živné,
sám jak stádní beran se prochází řadami mužstva –
mně aspoň připadá tak jak beran s bohatou vlnou,
který také tak chodí svým stádem bělostných ovcí.“

Helené zrozená z Dia mu na to zas odvece taktó:
200 „To jest Láertův syn, muž důvtipný, Odysseus jménem,
který v Ithace kdys byl vychován, ostrově skalném,
znalý všemožných spádů a také záměrů chytrých.“

Anténór, rozumný muž, jí na to dal odpověď tuto:
„Věru je pravdivá řeč, již nyní's, Heleno, řekla,
205 neboť také už k nám kdys slavný Odysseus přišel
s bojovným vládkou Sparty, stran tebe byv do Tróje poslán.
Já jsem je za hosty přijal a ve svém pohostil domě.
Tu jsem vzrůst jich poznal a rozvážné záměry jejich.
Kdykoli ve schůzi lidu se ocitli na sněmu trójském,
210 Átreův syn, jak stáli, byl širší rameny svými,
avšak sedli-li k sobě, tu Odysseus statnější býval.

Když pak se jali svá zdání a návrhy rozkládat lidu,
tehďáž Átreův syn jen stručnými hovořil slovy,
málo a zvučným hlasem, a dlouhých nemluvil řečí,
215 také naprázdno nikdy – ač rodem byl o mnoho mladší.

Když však se svého místa se důvtipný Odysseus zvedl,
stanul, pohleděl dolů a do země upřel své zraky,
žezlem, které měl v ruce, ni kupředu nehnul ni nazpět,
nýbrž je ztrnule měl jak nějaký bez smyslu člověk –
220 řekl bys, že je to morous neb nějaký takový hlupák.

Ale když mohutný hlas již konečně vyrazil z prsou, slova
mu plynula z úst, jež vločkám se rovnala sněžným –

„Tedy by s rekem tímto se žádný nemohl měřit.
Pak jsme už nezasli tolik, když chování jeho jsme znali.“

Aianta potom spatřiv, zas po třetí tázal se stařec:
„Kdopak to tamhle zas jest, ten Danaj krásný a velký,
vzniklý nad druhé hlavou a širými rameny svými?“

Helené táhlého roucha mu odvece, vznešená paní:
„To jest obrovský Aiás, ó Priame, Achaiův hradba;
s Kréťany Idomeneus jak bůh zas na druhé straně
stojí, a kréťští vůdci jsou hromadně okolo něho.
Bojovný Átreův syn jej častokrát jakožto hosta
přijal v paláci našem, když někdy se připlavil z Kréty.

Vlečky sic ostatní vidím a též bych mohla je poznat,
Achajce jasných zraků, a jejich jména ti říci,
jenom nemohu dvou tam zhlédnout, vévodů lidu,
kastora statného v jízdě a Polluka v zápase pěstním,
vlastní to rodné bratry, jež jedna mi zrodila matka.

Cožpak z luzné Sparty se nechtěli k výpravě přidat?
Či snad na lodích mořských se také vydali k Tróji,
avšak zápasu mužů se nyní účastnit nechtí,
z výtek a han snad majíce strach, jež sypou se na mne?“

Řekla – a zatím je zem již skrývala, dárkyně plodů,
v dalším Lakedaimoně, v jich milé otcovské zemi.

Přisežné oběti svaté již městem poslové nesli:
jehňátek dvě, též víno, to potěšné ovoce zemské,
ve měchu z kozí kůže, a Ídaios přinášel s sebou
vinné měsidlo lesklé a zlaté poháry k tomu.

Ten pak přistoupil k starci a touto jej oslovil řečí:
„Povstaň, Láomedontův ty potomku, knížata zvou tě
Trójanů, statných jezdcův, i Danaův oděných kovem,
abys sestoupil v pláň, ať svatou sjednáte smlouvu,
poněvadž syn tvůj Paris a bojovný vládyka Sparty
dlouhými oštěpy svými se o ženu potýkat budou;
220 tomu, kdo zvítězí v boji, pak případně s poklady žena.

který způsobil z nich nám oběma takovou válku,
dejž, ať zahyne nyní a sestoupí v Hádovo sídlo,
nám však ať svatá smlouva a přátelství nastane zase!“

325 Hrdina jiskřící přilbou pak losoval, veliký Hektór,
nazpátek obrátiv zrak – los Paridův vyskočil z přilby.

V řadách se obojí lid zas posadil, každý kde jeho
poskoční koňové stáli a výzbroj ležela zdobná.

Vtom již krásnou výzbroj si na svá oblekl plece
slavený Priamův syn, choť Heleny kadeří krásných:

330 holeně ze všeho nejdřív si položil okolo lýtek,
krásné, které k nohám mu vázaly stříbrné spony,
potom těžký krunýř si připínal okolo prsou,
půjčený od Lykáona, ježž k svému si upravil tělu.
Stříbrem zdobený meč pak na svá pověsil plece,
335 bronzový, potom si štít vzal do ruky, velký a pevný.

Potom si na hlavu silnou dal přilbici kovanou pevně,
na které chochol z žíní se s vrcholu strašlivě kýval,
silné pak dřevce si vzal, jež v dlaň se mu hodilo dobře.
Bojovný vládyka Sparty se odíval způsobem stejným.

340 Když již na obou stranách si rekové odění vzali,
do středu vojů trójských i achajských kráčeli oba,
hledíce hrozným zrakem. To vidouce trnuli všichni,
Trójané, statní jezdci, i Achajci holení krásných.

345 Na místě změřeném dřív pak stanuvše poblíže sebe,
mávali oštěpem svým, druh na druhu kypíce záštím.

Nejdřív Priamův syn svým stinným oštěpem mrštiv,
ve štít veskrze stejný jím udeřil vládyku Sparty,
avšak neprojel kov – hrot kopí nazpět se ohnul
o jeho silný štít.

350 „Pak druhý se rozehnal kopím
rusý Átreův syn, když k otci se pomodlil Diu:
„Popřej mi ztrestat toho, kdo spáchal křivdu mi dřívě,
slavného králova syna, a rukama mýma ho potři,

aby i z potomstva mnohý se zhrzil spáchatí křivdu
mužovi pohostnému, jenž dřív jej za hosta přijal!“

Rekl pak napřáhl ruku, a stinným oštěpem mrštiv,
ve štít veskrze stejný jím udeřil odpůrce svého:
naskrze lesklý štít byl proražen obrovským dřevcem,
jehož pronikl hrot též krunýřem, zdobeným krásně,
kopí pak u samých slabin mu naskrz prořalo roucho,
on však prohnul se v boku a černé unikl smrti.

Vytasiv Átreův syn svůj meč, jenž zdoben byl stříbrem,
vysoka, v hřeben přilby, jej udeřil, meč však mu rázem
na tré, na čtvero kusů se rozlomiv, padl mu z ruky.

Zalkal tu Átreovec a pohlédl k širému nebi:

„Není nad tebe, Zéve, ni jediný krutější z bohů!
Já ptec naději měl, jak Parida za zločin ztrestám –
teď však zlomil se meč v mé pravici! – Také můj oštěp
vyletěl z pravice mé jen naprázdno, aniž ho ranil!“

Rekl a přiskočil blíže a za přilbu s chocholem hustým
popadnuv, stočil ho stranou a pak jej k Achaiům vlekl.
Řemen zdobený krásně ho škrtil pod měkkým hrdlem,
neboť byl pod bradou sepjat a přilbici na hlavě držel.

Byl by ho přivlekl v skutku a dosáhl nesmírné slávy,
bystře však Afrodité to zahlédla, Diova dcera;
ta hned přetrhla řemen, jenž z býka byl sklaného silou.

Přilbice, prázdná nyní, šla chvatem za rukou pádnou.
Rek jí zakroužil prudce a hodil ji do středu vojska
Danaů holení krásných – i zvedli ji soudruzi věrní.

350 On však poznovu zas naň vyrazil, chtěje ho zabít
bronzovým oštěpem svým – vtom vyrván byl od Afrodíty,
snadno, vždyť bohyně jest – pak hustým ho zastřela vzduchem,
načež v ložnici vonnou jej složila, klenutou pevně.

Rekl – pak napřáhl ruku a stinným oštěpem mrštiv,
245 udeřil v Aiantův štít, ten hrozný, ze sedmi koží,
navrchu, v kovový plát, jenž osmou na něm byl vrstvou:
projel vrstvami šesti, jež prorazil, nezlomný oštěp,
avšak sedmou koží byl zadržen.

Po druhé zase

Aiás, potomek Diův, svým stinným oštěpem mrštiv,
250 ve štít veskrze stejný jím udeřil odpůrce svého:
naskrze lesklým štítem mu projelo obrovské dřevce,
pronikl oštěpu hrot též krunýřem, zdobeným krásně,
kopí pak u samých slabin mu naskrz prořalo roucho,
on však prohnul se v boku a černé unikl smrti.

255 Rukama dlouhá ta kopí zas vyrvavše, zároveň oba,
střetli se, podobni lvům, již žerou syrové maso,
nebo i vepřům kancům, jichž síla je nezmožitelná.

Oštěpem Priamův syn jej zasáhl do středu štítu,
avšak neprojel kov, hrot kopí nazpět se ohnul.
260 Aiás přiskočil blíže a do štítu bodl ho kopím;
oštěp veskrze projel a odrazil Hektorův útok,
sečmo mu přešel šíji – a krev z ní vytryskla temná.

Přec však neskončil boj rek Hektór jiskřící přilbou,
naopak, ucouvl trochu a pádnou pravicí chopiv
265 kámen, ležící v pláni – byl černý, drsný a velký –,
praštil v Aiantův štít, ten hrozný, ze sedmi koží,
do jeho prostředku, v puklu – kov ve štítě zařinčel zvučně.

Potom zase rek Aiás vzal skalinu o mnoho větší,
zakrouživ mrštil jí po něm a napjal nesmírnou sílu:
270 dovnitř prolomiv štít tím balvanem, velkým jak žernov,
zvrátil mu kolena milá. Rek nznak byl povalen na zem,
přitištěn na vlastní štít – však rychle ho Apollón vzpřímil.

A již byli by zblízka i mečem se bodali spolu,

když k nim héraoldů dvě, již poslové Dia a lidí
nazváni jsou – ten z Tróů, ten z Achaiův oděných kovem –
přistouplo, Talthybios a Ídaios, rozumní oba.

Napřáhli mezi ně žezla, i řekl jim důtklivá slova
Ídaios, hlasatel statný, muž moudrou nadaný radou:
Přestaňte, synové milí, již zápasy svádět a válčit,
280 Kronovec, oblačný Zeus, vás obadva miluje stejně,
oba jste oštěpem slavní – toť všickni jsme viděli právě –
avšak nastává noc – též noci je ustoupit dobře!“

Na to mu Telamónovec dal odpověď těmito slovy:
„Vyzvěte Hektora dřív, ať podá takový návrh,
285 neboť k zápasu sám přec vyzval veškery vůdce,
první buď on, já poslechnu rád, jen jakmile začne.“

Hrdina jiskřící přilbou mu pravil, veliký Hektór:
„Aiante, ježto ti bůh dal velikost těla i sílu,
moudrost, a poněvadž kopím jsi nejlepší z Achaiův všechněch,
290 nyní ustaňme teď a zastavme vražednou bitvu –
pro dnes – vždyť válčit budem zas po druhé, až by nás přece
rozvedlo jednou božstvo a jedněm vítězství dalo:
teď již nastává noc – též noci je ustoupit dobře,
aby ses vrátil k lodím a potěšil Achajce všecky,
295 obzvlášť příbuzné svoje a soudruhy, které máš s sebou.

Rovněž vrátím se já, bych po městě Priama vládce,
potěšil trójské mužstvo i Trójanky s vlečnými rouchy,
které do chrámu vejdou a za mne tam děkovat budou.

Teď však převzácný dar druh druhovi vzájemně dejme,
298 aby pak ten neb ten, jak z Tróů, tak Achaiů, řekl:
„Jako se pustili v boj – byl zápas to hubící život –
tak se i smířili opět a v přátelství rozešli spolu.““

Stříbrem zdobený meč dal Hektór rekovi darem,
nesa jej zároveň s pochvou i s řemenem krojeným vkusně.

Opasek červení lesklý dal darem Hektoru Aiás.

300 Takto se rozešli spolu. – Tu jeden k Achaiům kráčel,
druhý v Trójanův dav šel hlučící: radosti plni
viděli jej, jak živý a zdrav k nim přichází opět,

jednak v srdci jim žal byl probouzen, hledícím na to,
kterak velikou zed' již Trójané přestoupili davem.

Když tak hleděli na ně, tu slzy jim kanuly s víček:
mnělit', že jistý je zmar již nemine.

Zeměťras ovšem
90 vniknuv do silných řad, jim dodával odvahy snadno:

Nejdřív k Léitu šel, pak k Teukrovi, k Déipyrovi,
potom k Antilochovi a k rekovi Péneleovi,
k statnému Mérionovi a Thoantu, v zápase mistrům,
takto je pobízel všechny a pravil perutná slova:

95 „Hanba to Argejci jest – ó junáci, spoléhám já se,
statným v zápase bojem že spasíte koráby naše!
Vy-li však záhubnému se budete vyhýbat boji,
ó pak přišel už den, v němž padnem rukama Tróů!

Nastojte! Veliký div teď vidím na vlastní oči,
100 hrozný, o němž jsem myslil, že nikdy se nemůže státi:
Trójští že vtrhnou až k nám, až do lodí!! – Tito přec jindy
bývali jelenům plachým vždy podobni, kteřížto v lese
šakalům, dravým vlkům jsou pokrmem, pardalům krutým,
bez cíle pobíhující a bázlivě, bez síly k boji.

105 Takto si netroufal dřív lid Trójanů – ani dost málo –
achajské síle a rukám se na odpor postavit směle,
nyní daleko města, až u dutých korábů válčí –
vinou našeho vůdce a chabostí vojínů prostých,
kteří se hněvají na něj a bránit nemají chuti
110 korábů rychlých v plavbě a dávají u nich se vraždit.

Avšak kdyby i vskutku byl pravým viníkem toho
válečník Átreův syn, král Achaiů, přemocný vládce,
poněvadž Péléovce byl zneuctil, rychlého v běhu,
nám však neslušno jest být ochablí v zápase s Tróy!

115 Pročež zhojme to hned! – duch chrabrých může být zhojen!
Vám však není to ctí, když chabnete v obraně rázné
všickni přec v táboře našem jste výborní – já bych se také

středil a takým mužem; jenž v bitvě by chabě si vedl,
však v srdci to vám mám velice za zlé.
Zmákejteci! Větší zmar vám zajisté způsobí záhy
malatný boj! –

Přec v duších probud'te smysl
pro stud a vlastní čest! – Vždyť strašný se rozzuřil zápas:
Hektor, bojovník statný, už válčí u samých lodí,
však vždyť prolomil bránu a pevnou závoru dlouhou.“
Tak jim dodával síly a povzbudil achajské vojsko.

Okolo Aiantů obou se rázem stavěly šiky,
v síle, že ani sám Arés ni Pallas budící k boji
nemohli hanět by jich, vždyť vybraní, nejlepší muži
stáli Trójanů k boji i Hektora, slavného reka.
V kopíni srazili kopí a ke štítům přitiskli štíty:
v štítu tak přiléhal štít, muž k mužovi, k přilbici přilba,
střed a chocholy z žíní se stýkaly hřebenem lesklým,
muži jak kývali hlavou – tak sraženě u sebe stáli.
V řadách trčela kopí a chvatem se ve smělých rukách
dvěla – tak kupředu táhli a touhou po boji prahli.

Hromadně vyrazil vpřed voj Trójanů – v čele jim Hektór
šel se naproti nim, jak se skály valí se balvan,
který vzkypělý proud byl s okraje skaliny serval,
odplaviv přívalem podklad, jenž držel drzý ten balvan.

Ten pak poskokem letí – les pod jeho nárazy duní:
balvan nerušen běží a úprkem – konečně přijde
na rovnou pláň – tam staví svůj běh, byť rozehnan prudce.
Nejinak nějaký čas též Hektór hrozil, že snadno
pronázi stany a loďmi a pronikne k samému moři,
vražděním, avšak zatím, když narazil na husté řady,
stanul, přitrhnuv blíž, voj Danaů s protější strany
prudce ho tepaje meči a oštěpy o dvojím hrotu,
zatiskl od svých řad – rek zaražen vrávoral z bitvy.

450 Tehdáž Achilleus sám sic zamítl odvrátit zkázu,
avšak vlastní zbroj dal Patroklu, příteli svému,
načež ho do bitvy poslal a četné mužstvo mu přidal.
Po celý den pak boj kol Skajské sváděli brány.
Byli by trójský hrad tam zbořili, kdyby byl Foibos
455 silného Menoitiovice, jenž množství pohubil lidu,
nezabil v předních řadách a Hektoru oslavy nedal.
Proto tu objímám teď tvá kolena, zdali bys nechtěl
ochotně přílbu a štít dát synovi krátkého věku,
také holeně krásné, jež k nohám by vázaly spony,
460 brnění též – vždyť zbroj, již míval, ztratil mu přítel,
od Tróů sklán.

Ted' zármutku pln, syn na zemi leží."

Na to jí přeslavný bůh zas pravil, dovedný mistr:
„Vzmuž se a o tuto věc v svých prsou starostí neměj!
Kéž bych mohl tak jistě jej před smrtí, zármutku plnou,
465 daleko skrýt, až hrozný los jej postihne jednou,
jakože dostane zbroj, jíž kráse by jistě se mnohý
z lidstva, jež přečetné jest, pak podivil, kdo by ji spatřil!"

Pravil a nechal ji tam.

Pak ke svým přikročil měchům,
rychle je obrátil k ohni a pak jim dmýchatí kázal.
470 Dvacet celkem měchů mu dmýchalo na jeho pánve,
příhodně do ohně proudy dle potřeby vydechující:
silný, by v pospěchu díla byl po ruce, jindy zas slabý,
vždycky, jak Héfaiostos chtěl, jak po každé žádalo dílo.
Házel do pánví cín, pak měď též nezlomitelnou,
475 stříbro a vzácné zlato.

Hned potom Héfaiostos vložil
na špalek kovadlo velké a pádné kladivo silné
chopil pravicí svou, však levicí uchopil kleště.

Štít

Vatky a pevný štít bůh vyráběl ze všeho nejdřív,
námem jej uměle robil a lesklou obrubou vroubil,
sponou, samý třpyt, pak řemen pobitý stříbrem.
Vstev veliký štít měl patero, na ploše jeho
obdobné obrazy mnohé svou umělou vyráběl myslí:

Střed štítu: země, nebe, moře

Vprostřed vytvářel zem, báh nebes a hladinu mořskou,
v níž neúmorného a jasný v úplňku měsíc,
s nimi i veškeré hvězdy, jež celou oblohu zdobí,
a hvězdi Pléjad a Hyad a silného Óarióna.
Také Medvěda zrobil, jenž Vúz jest nazýván příjímím,
něž se na témž místě a zírá na Órióna,
koupeli Ókeanových sám jediný účasten nejsa.

První pruh: dvě města: a) město v míru: *svatba, soud*

Dvě pak zobrazil měst, v nichž bydlili smrtelní lidé,
krásných – v jednom byl sňatek a slavné svatební hody:
nevěstu z ženské síně tím městem v průvodu vedli,
přičemž pochodně plály a zvučela svatební píseň.

Mladí se tanečníci tam točili, ve středu jejich
pláčaly hrály a loutny – a četné zvědavé ženy,
stojíce v průjezdech domů, se s podivem dívaly na ně.
Hojný na sněmu lid byl shromážděn: jednali právě
o sporu: občanů dvě stran náhrady rozepři mělo
za muže zavražděného: vrah tvrdil, že zaplatil všecko,
dávaje důkazy lidu, sok popíral, že by co dostal.
Avšak přáli si oba, by znalý je rozhodl soudce.
Lid, jak komu kdo přál, svůj souhlas najevo dával.
Héroldi hlučící lid tam tišili, starší pak lidu
na křesla kamenná sedli a v posvátném okruhu soudním

505 héraoldů zvučných hlasů v své pravici drželi žezlo,
s kterým vstávali s křesel a po řadě činili nález.
Zároveň uprostřed nich dvě talentů leželo zlata
za dar pro toho soudce, jenž nález nejlepší podá.

b) město ve válce: *záloha, boj*

Kolem druhého z měst dvě vojenských táborů bylo,
510 ze zbraní tryskala zář:

Měl nepřítel úmysl dvojitý:
buďto jim zbořit město, neb na dvě rozdělit jmění,
všecko, jež ve svém nitru to rozkošné chovalo město.

Měšťané nechtěli svolit a chystali zálohu tajně:
hradeb manželky milé a slabé hájily dítky,
515 stojíce k ochraně na nich a mužové stížení stáším.

Vytáhli, v čele jim Arés a bohyně Athénská Pallas,
ze zlata zrobení oba a v zlaté odění roucho,
ve zbroji, postavy velké a krásné jak bohové právě,
nad jiné patrni všem, lid pod nimi mnohem byl menší.

520 Když však přišli až k místu, kde vhodnou se záloha zdála,
u řeky, u které k pití se scházela veškerá stáda,
tamo si usedlo mužstvo, jsouc oděno v jiskřivý krunýř.
Podál tábora vojska dva zvědové, sedíce zvláště,
čáhali, zdali by ovce a lesklé spatřili krávy:

525 brzy se přihnala stáda, dva pastýři kráčeli s nimi,
píšťal se bavíce hrou, vždyť neměli o léčce tuchy.

Měšťané zhlédli je jíti a přiběhli, s rychlostí velkou
zabrali s obou stran jak hojnost skotu, tak stáda
krásných bělostných ovcí a zabili pastýře bravu.

530 Když však nepřítel slyšel, jenž seděl před shromaždištěm,
u krav veliký hluk, hned na vozy poskočných koní
vstoupil a za nimi jeli a také záhy je stihli.

Stanuvše počali pŕtku a válčice na břehu řeky,
oštěpy kovových hrotů tam házeli naproti sobě.

Tam byl Svár, tam Ryk, tam hrozná Morana zhoubná
jednoho, živého, s ranou, a druhého bez rány držíc,
jednoho válečnou vřavou, již mrtvého, za nohy vlekla.
Ten, jež na plecích měla, byl rudý od krve mužů.
Byli jak živí lidé, jak živí sváděli boje,
mrtvoly padlých mužů si hledíce vzájemně vyrvat.

Druhý pruh: život venkovský: *orba, žně, vinice*

Potom zas kyprý lán tam vytvářel, úrodnou půdu,
širokou, oranou třikrát, a četní orači na ní
do kruhu potahy hnali, vždy obratem, vzhůru i dolů.
Kdykoli obratem zpět zas dostihli souvrati pole,
pohár sladkého vína jim dával do rukou vždycky
muž, jenž po každé přišel.

Dle brázdy se vraceli jiní,
k souvrati dlouhé nivy se snažíce dostati nazpět.
Vzadu se černala prst, jež byla jak zoraná právě,
několi ze zlata byla – což obzvlášť budilo podiv.
S vysokým obilím lán tam Héfaiostos vytvářel potom:
ženci je kosili srpy, jež ve svých pravících měli:
lustě tu, za hrstí hrst, jim padaly požaté klasy,
vzadu je vazači brali a povříslý vázali v snopy;
celkem vazačů tré tam vázalo, za nimi hoši
sbírali požaté hrsti, a rychle je nosíce v rukou,
vazačům dávali stále, a u brázdy, ve středu jejich,
pán stál, v pravici žezlo, a mlčky se radoval v srdci.
Sluhové opodál nich jim pod dubem chystali jídlo,
velkého k hostině býka jim zabivše, ženy pak hojnost
ječné mísily mouky a žencům ji chystaly k jídlu.

Potom i viničný sad tam vytvářel, plničky révy,
krásný, ze zlata celý, a tmavé byly tam hrozny.
Stříbrné vinné tyče v něm dlouhým pořadím stály,
příkop po obou stranách byl modravý, ohrada kolem

565 z cínu, a jediná jen tím sadem pěšinka vedla,
po které nosiči hroznů, když klidili, vždycky se brali.
Po ní mladistvé dívky a jinoši laškovně myslí
sladký nosili plod, jež v koších pletených měli.
V jejich středu byl hoch, jenž hrál jim na struny libě,
570 na svou zvučnou loutnu, a zpíval žalozpěv ke hře,
krásně a jemným hlasem, a do taktu veškerá mládež
kráčela, výskala, pěla a tančila k průvodu zpěvu.

Třetí pruh: *lvi přepadnou stádo, pastvina, tanec*

Skotu pak s přímými rohy tam Héfaistos vytvářel stádo,
ze zlata některé z krav bůh vyrobil, jiné pak z cínu:
575 ze dvora s bučením táhlým se zvířata na pastvu hnala,
podél hučící řeky a podél klátivé třtiny.
Zároveň s kravami svými šli řadou pastýři čtyři,
zlatí, a devět psů jim po boku běželo rychlých.
Dvojice strašných lvů vtom chopila řvoucího býka
580 v prvním pořadí stáda, a býk ten strašlivě buče,
vlečen byl od oněch lvů.

Psů smečka a junáci za ním. –

Lvové mu roztrhli kůži a chlemtali z velkého býka
střeva i temnou krev.

Však pastýři úplně marně
naproti zuřivým lvům své rychlé ohaře švali:
585 neboť majíce kousnout, vždy přehali ode lvů nazpět,
jenom nablízku stáli a štěkali, vždycky však couvli.
Pastvinu přeslavný bůh tam vytvořil, dovedný mistr,
velkou, v úvale krásném, a bělostné ovce tam byly,
ovčiny, pastýřské chyše a ohrady střechami kryté.

590 Rejiště přeslavný bůh též zobrazil, dovedný mistr,
Héfaistos, docela tak, jak Daidalos v rozlehlém Knósu
pro dívku kadeří krásných kdys vytvořil, pro Ariadnu.
Na něm svobodní hoši a dívčiny veliké ceny

tančili tvoříce kruh, druh v zápěstí soudruha drže.
Otvěrný v jemná roucha a jinoši v suknicích krásné,
vzdušné, odění byli, jež mírně se olejem leskly,
dívčinky čelenky krásné a junáci mečíky měli
zobené z ryzího zlata a řemeny pobité stříbrem.
Brzy tu cvičenou nohou se pustili do kola v tanec,
lehko, jak hrnčářský kruh, jenž dobře se do dlaní hodí –
hrnčář kdy sedne si k němu a zkouší, dobře-li běží –
brzy zas tančili v řadách a kráčeli naproti sobě.
Nadmíru četný dav kol tohoto libého tance,
plný radosti stál.

Těž božský pěvec jim zpíval,

na loutnu provodě zpěv.

Dvě kejklířů bylo tam také,

kteří, když počínal zpívat, se točili ve středu jejich.

Čtvrtý pruh: *Ókeanos*

Silný a velký proud tam vytvořil Ókeanův
kolem krajního lemu, kol dokola pevného štítu.

Ostatní zbroj

Když však byl od boha štít již vytvořen, velký a pevný,
zrobil mu také krunyň, jenž svítil nad září ohně,
zrobil i těžkou prilbu a ke skráním přilehlou dobře,
úpravnou, velice krásnou, a zlatý připevnil chochol,
zrobil i holeně krásné, jež vytvořil z táhlého cínu.

Když již zhotovil zbroj, ten slavný, dovedný mistr,
ihned ji vyzdvihl z dílny a před matku rekovu složil.

Thetis pak hned jak jestřáb se s Olympu sněžného snesla
ze zbrojí od Héfaista, jež jasným jiskřila leskem.

mé že ti ustříhne vlasy a svatou vzdá slavnostní žertvu
padesát beranů bujných že na břehu zařízne tobě
do zdrojů, kdež máš háj, máš oltář obětí plný.

Takto ti sliboval kmet – ty's nesplnil žádosti jeho!

150 Teď, když není už možno, bych do milé otčiny přišel,
nuž, já Patroklů svému chci kadeř na cestu dáti.“

Řekl a kadeře své dal do rukou milému druhu,
smuten, a roznítil tím v nich všechněch po nářku touhu.

Byl by snad západ slunce je zastihl při pláči ještě,
155 ale tu k vladai mužstva děl Achilleus, přistoupiv k němu
„Zajisté achajský lid tvých rozkazů poslechne vždycky
nejraděj: vždyť přec mohou též jindy si ulevit nářkem,
pročež rozkaz dej lidu, ať odejde chystat si jídlo,
my to tu zastanem již, jak náleží, neboť je nejvíc
160 mrtvola na péči nám – jen vůdcové zůstaňte tady!“

Mocný vládyka mužstva, jak uslyšel výpověď tuto,
ihned rozkázal lidu, by odešel k souměrným loďm,
toliko pohřebníci tam zůstavše, skládali dříví:
stostopou na děl a na šíř mu zřídili hranici z něho,
165 mrtvolu na vrchol dřev pak složili, truchliví v srdci.

Přemnohé tučné ovce a lesklé loudavé krávy
v popředí hranice stáhli a chystali. – Hrdina chrabry
Achilleus vzal z nich tuk, jímž druhovu mrtvolu pokrýl,
celou, od hlavy k nohám, a stažená zvířata rovnal.
170 Potom dvouuché džbány tam položil s medem a tukem,
opřev je o jeho máry, pak koně tam vysokých šjí
dával s námahou, čtyři, a při tom žalostně vzdychal.

Devět k zábavě psů měl ve staně Achilleus vládce,
dvěma z nich podřezal hrdla a také je na dříví dával.

175 Dvanáct jinochů trójských, již vzácní po rodě byli,
vraždil broušeným nožem – a chystal hrozné ty skutky.
Oheň pak nezmorných sil tam roznítil, aby to strávil,
potom zaúpěl žalně a zavolal milého druha:

„Potěš se, Patrokle můj, byť v chmurném Hádově domě,
všecko ti splňuji už, jak dřív jsem tobě byl slíbil:
dvanáct jinochů trójských, již po svém rodě jsou vzácní,
oheň, zároveň s tebou, tu stravuje – do ohně Hektór
k spálení nebude dán, syn Priamův – psové ho snědí!“
Takovou pohrůžku děl. – –

Však Hektora nežrali psové,
poněvadž Afrodíté jim bránila, Diova dcera,
pořád, ve dne i v noci, a božským jej olejem třela,
třezovým, aby mu rek, jím smýkaje, neodřel tělo.
Tmavý nad tělem mrak též rozestřel Apollón Foibos,
v výšin nebes až na pláň, a přikryl celé to místo,
na kterém Hektór ležel, by mrtvola kolem a kolem
mocným slunečním žářem se neseschla v svazích a údech.

Hranice s mrtvým druhem však nechtěla ohněm se vznítit.
Slavný Achilleus rychlý tu pojal myšlenku jinou:
opodál hranice stanul a ke dvěma větrům se modlil,
Zefyros byl to a Borrés, a sliboval obětí krásné;
ze své zlaté číše jim uléval, vroucně je prose,
přijít, by vzplanulo dříví, ať všecky ty mrtvoly na něm
kvapem v plameni tom jsou spáleny.

Rekovy prosby
zaslechla rychlá Íris a odešla s poselstvím k větrům.
S Zefyrem dujícím ostře si hromadně v paláci jeho
při hodech hověli právě – když běžíc stanula Íris
na jejich kamenném prahu. –

Ti Íridu s radostí zhlédše,
všichni jí povstali vstříc, z nich každý k sobě ji volal.
Ona si nechtěla sednout a důtklivá slova jim řekla:
„Nesednu – nazpět k proudům chci odejít Ókeanovým,
do země Aithiopů, již vzdávají slavnostní žertvy
bohům, a já bych ráda těch obětí účastna byla.
Nyní však Péleův syn vás toužebně za příchod prosí,

Pěstní boj

Pro trudný pěstní boj pak stanovil Achilleus výhry
přiveden robotný mezek a přivázán na zápasišti,
655 divoký, šesti již let, jež ujařmit přetěžké bývá;
kdo by však poražen byl, měl dostat dvouuchý pohár.

Potom se postavil zpřímá a pravil k Argeiům takto:
„Átreovče i druzí, vy Achajci holení krásných,
nejlepších pěstníků dvě sem voláme, zápasit o to,
660 vysoko zvednout pěsti a bít se.“

Komu by Foibos
na konec vítězství popřál a ode všech uznáno bude,
robotnou mezkyni vezmi a odved' do stanu svého,
kdo však poražen bude, si odnese dvouuchý pohár.“

Řekl a v okamžik ten vstal jinoch krásný a velký,
665 znalý pěstního boje: – slul Epeios Panopéovec.
Mezka hned robotného se uchopiv, takto se ozval:
„Přístup, kdo dvouuchou číš má úmysl odnésti odsud,
neboť mezka, to pravím, si sotva kdo odvede jiný,
zvítěze v pěstním boji – jsemť já z vás nejlepší ze všech.
670 Není-li dost, když v boji jsem sláb? – Jest nemožno přece,
aby se v úkonech všech stal člověk dovedným stejně.“

Pročež tohle vám řeknu a také to splněno bude:
na hadry roztrhám tělo a všecky mu rozdrťm kosti! –
raděj ať pohřebníci zde na místě čekají na něj,
675 aby ho odnesli odsud, až pod mýma rukama padne!“
Pravil, i utichli všichni a mrtvé nastalo ticho.

Jenom se Euryalos mu postavil, podobný bohům –
Mékisteus jeho byl otec, muž vladař, z Talaa rodem,
jenž kdys do města Théb, když života Oidipús pozbyl,
680 přišel a v závodních hrách tam překonal Kadmovce všecky.

O něj se Týdeův syn, muž kopiník, pečlivě staral,
dovy mu vzpružuje srdce, jsa dychtiv vítězství jeho:
nejdřív mu na boky rek dal pásnici, potom mu podal
temeny z polního býka, jež úhledně krojeny byly.

Když byli hotovi k boji a do středu bojiště vstoupili,
pозdvihše tváří v tvář své pevné obadva ruce,
vihli se v boj – již střetly se v ráz jich pravice těžké.
ústrašný skřípot skrání se ozýval, s údů jim zevšad
proudem valil se pot.

Vtom vztyčiv se Epeios slavný,
praštil ho v tvář, jak sok naň pohlížel – nemohl déle
pak již na místě státi a statné údy mu klesly.

Jako se vyšvihne ryba, když Borrés hladinu čeří,
u běhu plného řas – pak vlna ji přikryje temná,
takto se vyšvihl raněn, však Epeios, hrdina chrabrý,
chopil ho rukou a vzpřímil, a milí jej obstoupili druzi.

Tito jej bojištěm vedli, an stěží nohama pletl,
hustou plivaje krev, svou hlavou kývaje těžkou,
potom posazen od nich, jsa bez sebe, do jejich středu;
nami se vrátili nazpět a přinesli dvouuchý pohár.

Zápolení

Jiné Péleův syn, již třetí, položil výhry
trudného zápasu v křížku, a všemu je ukázal lidu:
velký a ohnivzdorný dal vítězi trojnohý kotel,
který za dvanáct krav – tak přibližně – cenilo mužstvo,
sokovi poraženému však do středu postavil dívku,
znalou přemnohých prací – ji cenili za čtyři krávy.

Potom se postavil zpřímá a pravil k Argeiům takto:
„Vstaňte, kdo úmysl má též v zápase tomto se zkusit!“

Řekl, i zvedl se Aiás, ten velký, Telamónovec,
 zvedl se Odysseus též, muž důvtipný, úskoků znalý.
 710 Když byli hotovi k boji a do středu bojiště vstoupili,
 v náručí pevnou paží se jeden druhého chytli,
 podobni střešním trámům, jež proslulý zaklínil tesař
 na domě velké výšky, by vyhnul se návalu větrů.
 Oběma praskala záda, jež od smělých sokových rukou
 715 úporně tažena byla, a pot z nich vlhký se řínil.
 Četné po celých zádech a po žebrech pružiny boječům
 doruda naběhly krví, však sokové stále a stále
 o onu úpravnou trojnož se snažili vítězství dobýt.
 Nijak ho nemohl skáčet a povalit Odysseus na zem,
 720 Aiás nemohl též, vždyť sokova bránila síla.
 Když lid holení krásných se počínal konečně nudit,
 tehdáž veliký Aiás mu pravil, Telamónovec:
 „Zchytralý Odyssee, ty z Láerta potomku Diův,
 zvedni mě, nebo já tebe, vše další je v Diově vůli!“
 725 Řekl a zvednout ho chtěl – sok nepustil úskoku z mysli,
 kopl ho do podkolení a takto mu podrazil údy:
 naznak svalil se Aiás, a zároveň padl mu na hrud'
 Odysseus – achajský lid, pln podivu, na to se díval.

Potom jej Odysseus zdvíhal, ten nezdolný hrdina slavný
 730 sice jím od země hnu!, však zcela ho nemohl zdvihnout,
 zato mu nastavil nohu – a oba se svalili na zem,
 jeden druhému blízko, a prachem se pokryli oba.

Opět byli by vstali a po třetí dali se v zápas,
 v tom však už Achilleus povstal a sám jim v zápase bránil.
 735 „Teď již zápasu nechte a trýzní nemařte síly,
 vítězství obou je vás, tož stejné vezmouce výhry,
 vzdalte se, by se i jiní těch závodův účastnit mohli.“
 Oni to slyšeli rádi a ochotně poslušni jsouce,
 tělo si otřeli z prachu a opět si oděli roucha.

Běh

Achilleus na rychlý běh hned potom položil výhry:
 utříbné měsidlo skvělé: jen šest měr mohlo sic pojmout,
 bylo však nejvzácnější svou krásou na celém světě.
 Sidonci v umění zběhlí je zrobili nadmíru vkusně,
 avšak foiničtí plavci je odvezli po vzdušném moři,
 potom připluli v přístav a dali je Thoantu darem.

K výkupu za Priamovce je nabídl, za Lykáona,
 Patroklu, statnému reku, král Eunéos Iésonovec.

Také je Achilleus rek dal za výhru, příteli k počtě,
 tomu, kdo nejrychlejším se v křepkém osvědčí běhu.

Druhému velkého býka pak určil, tučného lojem,
 konečně za třetí výhru půl talentu položil zlata.

Potom se postavil zpřima a pravil k Argeiům takto:
 „Vstaňte, kdo úmysl má též v zápase tomto se zkusit!“

Řekl, a rychlý Aiás, syn Oileův, zvedal se kvapně,
 zvedal se Odysseus též, muž důvtipný, třetí se potom
 zvedal Nestorův syn, jenž v běhu byl z jinochů první.
 Stanuli v jedné řadě, cíl běhu jim Achilleus určil:
 od šraňků běh jim vyměřen byl.

Vtom vyrazil napřed
 Aiás, Oileův syn, hned za ním Odysseus slavný,
 těsně – jak tkalcovská hůlka jest docela nablízku prsou
 ženštiny s krásným pásem, jež rukou ji přitáhne zručně,
 u samých prsou ji drží a osnovou provléká útek –
 stejně mu Odysseus rek byl nablízku – nohama vzadu
 šlapaje do jeho stop, než prachem zakryty byly.
 Přes hlavu horkým dechem mu slavný Odysseus dýchal,
 pořád úprkém běže – a Danajci křičeli na něj,
 an tak zvítězit prahl, a hlučné mu volali: „Pospěš!“

Když pak se schyloval běh již ke konci, Odysseus kvapně
 k Athéně jiskrných zraků se modlil potichu v srdci:

770 „Slyš mě, ó bohyně má, mým nohám laskavě přispěj!“
Těmito prosil slovy, a Pallas ho slyšela božská,
dodala mrštnosti údům, i odshora rukám i nohám.

Když pak doběhnout měl, již zakrátko, k odměně běhu,
tehďáž ve běhu sklouzl syn Oileův, Palladou stržen:
775 z bučivých zabitých krav tam trus byl roztroušen právě,
které Achilleus rychlý dal porazit, Patroklu k počtě:
Aiantu ústa i nos byl kravským naplněn trusem.

Výhru si Odysseus vzal, ten nezdočný hrdina slavný,
poněvadž doběhl dříve – však Aiás obdržel býka.
780 Stanul a do rukou svých vzal za roh polního býka,
pořád plivaje trus – pak ve středu Achaiů pravil:
„Pallas mi podtrhla nohy, jež po bok se Odysseovi
staví od dávných časův a pomáhá jemu jak matka.“
Pravil a nad těmi slovy se od plic zasmáli všichni.

785 Poslední Nestorův syn svou zápasní cenu si nesl
s vlídným úsměvem na rtech a pravil žertovně toto:
„Ačkoli každý to ví, přec přátelé povím, že bozi
lidem staršího věku i nyní vzdávají poctu,
neboť tuhle sic Aiás jen o něco málo je starší,
790 zato však Odysseus tuhle je ze starých časů a rodu,
ale je dosud starcem prý jadrným – neboť je těžko
Achaiům ve běhu s ním chtít zápasit, Achilla vyjmouc.“
Pravil a rychlému tím vzdal pochvalu Péléovci.

Achilleus ujal se slova a řekl mu odpověď tuto:
795 „Nebyla, Nestorův synu, tvá pochvala řečena marně,
neboť ke tvé výhře ti přidám půl talentu zlata.“
Pravil a zlato mu dával a tento je s radostí přijal.

Zápas kopím

Potom Péléův syn vzal stinný do ruky oštěp,
vlozil jej na zápasíště, a štít dal vedle a přílbu,
výzbroj to ze Sarpédonta, již v boji mu Patroklos odňal.

Potom se postavil zpříma a pravil k Argeiům takto:
„Nejlepších hrdinů dvě sem voláme, zápasit o to.
Vezměte výzbroj a kopí, jež každým pronikne tělem,
potom zkuste druh druhá, zde před davem diváků valným:
kdokoli krásné tělo by z obou zasáhl dříve,
dotkna se vnitřních částí skrz brnění – do toku krve,
tomu bych tento zde meč dal v odměnu, zdobený stříbrem,
krásný, thréckou to práci, jež odňal jsem Asteropaiu;
o zbroj sokové oba se rovným podělte dílem;
potom ve stanu svém jim vystrojím hostinu dobrou.“

Řekl, i zvedl se Aiás, ten velký, Telamónovec,
potom mohutný rek, syn Týdeův, zvedl se druhý.

Jakmile na obou stranách si rekové odění vzali,
a když do středu davů se scházeli, dychtívi boje,
hledíce hrozným zrakem, jal veškery Danay úžas.

Když tak na sebe jdouce, již docela nablízku byli,
třikrát se na sebe vrhli a třikrát zblízka se potkli:
Ve štít veskrze stejný jej Aiás veliký bodl,
aniž pronikl k tělu, neb brnění bránilo uvnitř,
statný Týdeův syn však nad krajem velkého štítu
hrotem lesklého dřevce mu pořád po hrdle mířil,
tu však už o Aianta se Achajci nadmíru lekše,
oběma kázali přestat a stejně vzítí si výhry.

Avšak veliký meč dal hrdina Týdeovci,
nesa jej zároveň s pochvou i s řemenem krojeným vkusně.

Házení diskem

Pak tam Péleův syn dal masivní železný kotouč,
kterýmžto Étión kdys házival, nadmíru silný.
Slavný Achilleus rychlý však usmrtiv Étióna,
v lodí si odvezl kotouč i s ostatním majetkem hojným

830 Potom se postavil zpříma a pravil k Argeiům takto:
„Vstaňte, kdo úmysl má též v zápase tomto se zkusit!
Kdyby svůj úrodný lán měl vítěz i daleko z města,
na pět za sebou let pak bude mít železa hojnost
k všeliké potřebě své – pak nebude do města chodit
835 pastýř jeho ni oráč, by koupil je – stačí mu kotouč.“

Řekl, a Polypoités, muž udatný, zvedl se s místa,
Leonteus, rovný bohům, pak povstal, veliký silák,
Aiás, Telamónovec, a konečně Epeios slavný.
Pořadím stanuli všichni.

Vzal kotouč Epeios slavný:
840 zakrouživ, vymrštil jej – však Danajci propukli ve smích,
druhý kotoučem hodil rek Leonteus, Areův soudruh,
třetí syn Telamónův jej vyhodil, veliký Aiás,
ze své pravice pevné a přehodil předchůdců značky,
ale když Polypoités, muž udatný, disku se chopil –
845 jako když pastýřský muž svůj obušek vyhodí z ruky,
ten se pak točí vzduchem a letí dobytčím stádem –
o tolik bojiště celé rek přehodil – diváci vzkřikli.
Druhové Polypoitovi se pozvedli se svého místa,
chopili královu výhru a k dutým lodím ji nesli.

Střelba z luku

850 Ale pak střelcům z luku dal za výhru železo modré:
deset tam dvojsekyr složil a deset sekyrek prostých.

Z korábu temné přídy dal stožár vysoký vztyčit,
opodál v pobřežním písku – a na něm teninkou stužkou
za nohu plachý holub byl přivázán.

Na toho velel
střelci: „Kým by tu z vás ten plachý holub byl střelen,
odměnu dvojsekyr všech nechť do stanu odsud si vezme,
kdo by však holuba chybil a zasáhl toliko stužku,
ten jest patrně horší – a odnese sekyrky prosté.“
Tak tedy Achilleus děl.

Vstal silný vládka Teukros,
statný pak Molův vstal syn, druh mužného Ídomenóa.
Potom metali losy, jež do přilby kované dali:
Teukrův nejprve los z ní vyskočil.

Z luku tu ihned
úsilím vystřelil šíp – však zapomněl slíbiti Foibu,
ze svých že prvňátek jehňat jej poctí slavnostní žertvou –
– ovšem ptáka se chybil, neb Foibos mu odepřel toho,
střelil však u nohy stužku, kde právě byl uvázán holub:
rázem tu ostrý šíp skrz naskrz přeřízl stužku,
ihned vyletěl holub až k nebesům, stužka se dolů
svěsila směrem k zemi – a Danajci spustili pokřik.
Nakvap Teukrovi luk syn Molův vytrhl z ruky,
šíp však držel už dávno, kdy Teukros ještě byl mířil,
ihned bohovi Foibu dal přípověď, Jistému Střelci,
ze svých že prvňátek jehňat jej poctí slavnostní žertvou:
holuba plachého zhlédl už vysoko – pod samým mračnem,
tam, jak dokoła kroužil, jej pod křídlem do prsou střelil.

Veskrz proletěl šíp, však potom přiletěv nazpět,
do země, střelcovi k nohám, se zabodl – střelený holub
usedl na stěžeň lodí, jež tmavá na přídě byla,
stranou svěsil šiji, a hustá sklesla mu křídla;
850 z údů mu vyletěl duch, již zakrátko: se stěžně spadl,
opodál – achajský lid pln podivu na to se díval.

Inhed Molův tu syn všech deset si dvojsekyr zvedl,
Teukros sekyrky prosté si k dutým odnášel lodím.

Házení kopím

885 **N**aposled Péleův syn tam stinný položil oštěp,
za výhru kotel dal nový a zdobený krásnými květy,
který cenu měl býka.

I povstali oštěpníci:
nejdříve vládyka mužstva se pozdvihl, přemocný vládce,
statný pak Molův vstal syn, druh vladaře Ídomenóa.

890 Slavný Achilleus rychlý tu pravil ve středu jejich:
„Átreovče, vždyť víme, oč předčíš nad jiné všecky,
víme, že v síle i v kopí ses osvědčil nejlepším ze všech,
nuže, ty tuto zde výhru si ke svým korábům odnes,
chrabrému Molovu synu pak oštěp darujme tento,
ty-li jen ve svém srdci to dovolíš – já bych to radil.“

895 Pravil, a Átreův syn byl srozuměn, vládyka mužstva:
bronzový oštěp tedy dán sokovi.

Vládyka lidu
héroldu Talthybiovi pak odevzdal překrásnou výhru.

ZPĚV XXIV.

Hektorův výkup a pohřeb

Rozpuštěn Achaiů sbor, lid k rychlým se rozešel lodím,
po kmenech, každý k svým.

Tam jednak se hleděli jídlem,
jednak i sladkým spánkem zas zotavit.

Achilleus zatím
v mysli měl milého druha a želel ho – spánek ho míjel,
krotitel všechněch tvorů – i válel se vpravo i vlevo,
po síle přítele svého i jaré mužnosti touže:
všecko, co vykonal s ním, též kolik vytrpěl strastí,
zápasy sváděje s muži a brodě se hrůzami moře –
všecko si uváděl v paměť a proudem proléval slzy,
10 chvílemi na boku svém, zas chvílemi naznaku leže,
chvílemi na tváři zas – však někdy se pozdvihl zpřima,
chodil po břehu mořském, pln bolesti, aniž mu ušlo,
kdykoli nad mořskou plání a nad břehem vzházela Zora.

Vždycky tu k povozu svému si rychlé zapřahal koně,
15 Hektora vázal za vůz a pak jím po zemi smýkal.

Když s ním třikráte objel kol mohyly mrtvého druha,
pak zas ve stanu svém byl klidnější – Hektora v prachu,
k zemi jej obrátiv tváří, vždy nechával ...

20 Foibos však bránil
každému zhyždění těla – mělt' velkou s hrdinou soustrast,
ačkoli mrtev už byl – jej celého aigidou zakryv,
zlatou, aby mu rek, jím smýkaje, neodřel tělo.